

У последњих двадесетак година је било изузетно ретко чути неку изјаву у западним медијима која би избалансирано говорила о Србији и Србима, а камоли оне које би могли означити као „просрпске“. Такву подршку са запада када је у питању Косово нисмо добили од ниједне значајније светске или регионалне организације или неког познатијег удружења. Готово нико од познатијих светских личности није имао разумевања за нашу страну, јер то ето није било „у тренду“. Томе је највише допринела унисоност западних медија које су наш народ приказивали као „најгоре примитивце и злочинце“. Сваком разумном је јасно да су у позадини овакве једностране медијске слике заправо јасни стратешки и други интереси кључних држава запада, предвођеног Америком.

Но јасно је да није сва одговорност на онима који су хтели да Србију прикажу као најгору земљу на планети. Такав „резултат“ делимично је проузрокован нашим пасивним ставом према питању имиџа наше земље у свету. Наша земља није готово ништа радила на плану покушаја поправљања изузетно негативне слике у западним и светским медијима. Чини се да ни Милошевићев а ни постмилошевићев естаблишмент није разумео колики је утицај медијске промоције и лобирања у промени односа јавног мњења према некој држави или неком међународном конфликту. Исто тако нису довољно разумели колико активно лобирање утиче на креирање политике западних држава, пре свега Америке. Само делимично може да стоји оправдање како су западни медији и политичке елите затворене за наше промотере и лобисте.

МЕДИЈИ, ПОЛИТИКА И ЗВЕЗДЕ

Неоспорно је да Амерички политички естаблишмент у највећој мери формира јавно мњење али је исто тако јасно да и јавно мњење може „повратно“ да утиче на државну политику. Дакако често се та медијска моћ користи да неки лобији преко медија појачају притисак на извршну власт да би она одреаговала у складу са њиховим интересима. Током двадесетог века постоји неколико примера медијског утицаја који је променио званичну политику од којих је најпознатији онај који се тичао рата у Вијетнаму.

Америчка политика према овом „региону“, простору бивше Југославије, формирана је почетком деведесетих година. Стратегија која је формулисана подразумевала је ослабљену Србију због ризика да Србија кад-тад постане руски играч на Балкану или барем да на терену имају „непослушну“ земљу. Услед тога креирана је политика „стварања савеза суверених држава“ међу којима би једна од држава била Србија али са непотпуно дефинисаним статусом пошто би покрајине, поготову Косово, биле нека врста

државе у држави. Овакав концепт и виђење Балкана одбио је Милошевић крајем 1991. г. на хашкој конференцији. Резултат таквог става биле су санкције, међународна изолација и подршка свим странама у сукобу које су се бориле против Срба. Наравно велико је питање колико и да ли би уопште политика запада и Америке била битно различита да је наша делегација прихватила понуђено решење у Хагу. Чини се да би се дошло до сличног резултата, али без ратова и отпора, односно потпуном капитулацијом српског народа што свакако нису ни креатори овакве политике на западу очекивали.

Ово је онај званични део Америчке политике који је резултат геостратегије и интелектуалних анализа, и на који Србија и Срби у свету нису могли да утичу. Оваква политика најмоћнијих западних држава је свакако и резултат претходног неактивног периода и непродуктивности српске дипломатије, за шта можемо наћи оправдање у чињеници да самостална српска држава није ни постојала. Такође, има још један проблем са којим се суочила Србија после пада комунизма у Русији и Источној Европи. Потпуно и зачуђујуће непознавање начина деловања демократских институција у западној Европи и поготову у Америци. Показало се, у тим драматичним и одлучујућим тренуцима за будућност овог региона, да сви наши суседи разумеју језик светских релевантних и одлучујућих фактора, који решавају судбину ових простора, много боље од нас.

Када је криза на овим просторима почињала сав народ, али и политички и културни естаблишмент, били су затечени акцијама суседних народа који су протурали своје ставове и виђење ситуација на Балкану кроз медије и друге институције од утицаја на Западу. Нису, рецимо, само политичари објашњавали проблеме хрватског народа и државе него су то чинили и спортисти, познати научници, глумци и други. Такође, наши суседи су поред омаловажавања Срба покушали да историјски значајне Србе прикажу као њихове сународнике не либећи се да искривљују историјски доказане истине, али схватајући значај рекламирања свог народа кроз светски најзначајније геније. Тако је Тесла за светско јавно мњење постао велики Хрват, исто тако Иво Андрић док је Меша Селимовић био највећи бошњачки писац иако се изјашњавао као српски писац.

Популарне јавне личности су у свим државама источног блока имале значајну улогу у формирању јавног мњења на западу и Америци. Познати шахиста Гари Каспаров био је један од антируских лобиста који је потврђивао западну слику о „варварској“ Русији. Такође, многе личности са Запада су лобирале и подржавале хрватску и албанску ствар у свету, и тиме допринели стварању негативног стереотипа о Србима као „лошим момцима“ и „ратним злочинцима“ (да ли су били плаћени или не није најбитније) што је свакако олакшавало и јачало преговарачке позиције ових држава.

„НАШИ“ и „ЊИХОВИ“ ГЛУМЦИ

Услед такве наше готово очајне ситуације која је створила неповољну реалност, било је велико изненађење када смо чули за акцију холивудских звезда које се на овај или онај начин, због овог или оног разлога, противе једностраном решењу косовског проблема. Џорџ Клуни, Шерон Стон, Шон Конери, Роберт Де Ниро, Бред Пит, Анђелина Џоли и други, својим изјавама које одударају од „политичког мејнстрима“ стичу све више присталица за своју идеју међу својим колегама у Америци, и стварају основу и климу да косовски проблем буде мало повољније третиран у америчким медијима.

Протест или неслагање америчких филмских звезда са званичном политиком Вашингтона, па макар била и у домаћим медијима пренадувана, код нас је изазвала чудну реакцију а пре свега међу српским глумцима. Није нам овде толико битно шта је ко од тих америчких звезда рекао и због чега (нпр. Шон Конери због „његове“ Шкотске каже да она има више права на независност но Косово) колико реакције њихових домаћих колега.

Озбиљан човек се заиста у најмању руку зачуди реакцији домаћих уметника и јавних личности. Неке су за рубрику веровали или не. Бора Тодоровић као познати ЛДП-овац не види никакав разлог да подржи холивудске звезде (као да се залажу за „опстанак пингвина“ на Аљасци), а за Мирјану Карановић је то спрдња и фолирање. Са друге стране „политичко-глумачког спектра“ филмском „Валтеру“ Бати Живојиновићу је грозна и понижавајућа и сама помисао да га бране Американци. Када се ово прочита човек се заиста мора запитати у ком свету живе поједини наши глумци и други који овако реагују? Да ли они презентују већи део наше нације? Ако је тако, онда као народ не можемо да се похвалимо оштрим и здравим умом који зна у каквом свету живи и како и на којим принципима он функционише.

Све ово је изгледа свима јасно осим једном делу наших „звезда“. Својим изјавама и коментарима, без обзира шта су тачно поједине филмске звезде рекле или зашто су рекле, и без обзира колико су неки таблоиди пренадували причу (вероватно због „очајничке“ потребе за „признањем из Света“) они нам говоре две ствари. Пре свега, неукоост када је у питању разумевање како функционише модерни свет, а затим и жалостан недостатак патриотизма, а што је искључиво њихова, односно наша „привилегија“ у савременом свету. Верујемо да ни један народ на свету нема јавне личности и део културне елите којој фали осећај за национални интерес и свест о потреби очувања целовитости своје државе. Због тога се можемо запитати у Чанковом стилу: чији су наши глумци?

Изјаве појединих српских глумаца могу да нам наметну још једно значајно питање: какви су „наши“ глумци? Поједини „наши“ глумци су индиферентни када је у питању проблем Косова, односно тај проблем их не интересује. „Наше“ глумце не интересује америчко јавно мњење док „њихове“ (Америчке) интересује и Америчка и светска јавност. „Наши“ сматрају да одбрана Косова није њихов проблем већ ствар политичара док „њихови“ косовски проблем (судећи по изјавама) сматрају проблемом свих цивилизованих људи ма где живели и чиме се бавили. „Наши“ сматрају да није битно шта мисли америчко и светско јавно мњење док „њихови“ мисле да светска јавност треба да се боље упозна са свим питањима у свету и да то може утицати на креаторе светске политике. Заиста тешко је у овом случају одредити какви и чији су наши глумци? На сву срећу не деле сви глумци овакав став. Неке њихове колеге су учествовале у промотивној кампањи која је позитивно говорила, за наше услове ретко виђено, о нашем праву на јужну покрајину. Но наравно и то, вероватно прво и организовано испољавање елементарног патриотизма од стране јавних личности, није могло да прође без једне ружне и дегутантне антикампање „комесара глобализма“

Овде је потребно осврнути се још на став званичника Србије о овом случају. Може се одмах констатовати, на жалост, да готово никаква реакција не постоји. Оно што би свака озбиљна држава и њена елита искористили као велику шансу (наравно после прецизне провере информације), код нас никог није озбиљније заинтересовало (осим таблоида). Чини се да у јеку председничких избора нико нема времена за „тамо неке“ америчке глумце када се одређује „историјски пут Србије за и против Европе“. Председнички кандидати нису показали интересовање, битније је, изгледа, да убеди народ у Србији да они „бране“ Косово, него да га заиста бране и да се боре за његово очување у саставу државе. Сигурно је да би здушно прихватили и објавили подршку неког од светски познатих глумаца њиховој председничкој кандидатури, јер по њиховом схватању значајнији је њихов председнички мандат, од промене односа света према косовском проблему.

Став појединих јавних личности, а пре свега „наших“ глумаца о ставовима „њихових“, вратио нас је по ко зна који пут на питање о (не)зрелости наше нације Њихово изјашњавање о изјавама америчких звезда показало је опет нашу потпуну дезоријентисаност. То нам заправо говори о дубљој кризи идентитета која је стара исто колико је стара наша дилема како да се одредимо према себи и према свету, а пре свега према Западу од кога нам данас много шта зависи. Ако је по судити по реакцијама наших глумаца и уметника, морамо на жалост рећи да ће наше лутање и наша колективна конфузија бити проблем који ће нас пратити и у будућности.